

# Stenen eruit, groen erin!

Nijmegen, Watercafé – 9/1/2024



de **bastei**

Operatie Steenbreek Nijmegen

## Achtergrond campagne

- Bewoners mobiliseren
- Vanwege klimaatverandering
  - Hittestress
  - Droogte
  - Hoosbuien
- Biodiversiteit versterken
- Bijvangst: sociale cohesie



## Achtergrond campagne

- Dus: Stenen eruit, groen erin!
- En: Pijpenkappen
- Gemeente kan het niet alleen
- 40-50% (soms oplopend tot 70% zoals in Rotterdam) van gemeentelijke oppervlakte is private grond:
  - Huiseigenaren
  - Woningbouwcorporaties
  - Bedrijventerreinen
  - Scholen



## Achtergrond campagne





## Achtergrond campagne

- Start in 2018
- Doel (per jaar): 100.000 tegels eruit
- Gericht op bewoners
- Gebruikmakend van de goede, groene voorbeelden van de gemeente en
- Scholen
- De Bastei als afzender
- Financiering: gemeente Nijmegen en 2018-2021 ook Waterschap Rivierenland
- 2018-2023: 635.000 stoeptegels vervangen door groen
- 350 regenpijpen afgekoppeld



## Doelgroepen

- 2018 - 2021: 'laaghangend fruit'
- Sinds 2022: meer aandacht naar lastig(er) te bereiken doelgroepen





## Insteek campagne

- A. Ontzorgen
- B. Benadrukken gezamenlijk doel / uitdaging  
+ successen vieren
- C. Inzetten ambassadeurs
- D. Samenwerken
- E. Intensieve communicatie, positieve tone  
of voice



## A. Ontzorgen – tuinadvies en tegeltaxi







## B. Benadrukken gezamenlijk doel / uitdaging + successen vieren





## C. Inzetten ambassadeurs



## C. Inzetten ambassadeurs



  
groenevrijdag

**LILY RIETJENS**  
Deelnemer afkoppelactie



## D. Samenwerken

- Gemeente Nijmegen: projectleiders, wijkregisseurs , participatieteam | Bindkracht 10 | Onder de Bomen | Woningcorporatie Talis | Portaal | NL Bloeit! | Lentekracht | Dar | Buro StaLa | Warmoes Historische Tuin | IVN | landelijke Stichting Steenbreek | CPO De Getijden | Co-Bomen | Green Office | Meer Bomen Nu | bewonersgroepen | ambassadeurs | Arnhem Klimaatbestendig .... Etc..





Stenen eruit,  
GROEN erin!

Operatie Steenbreek  
Nijmegen  
www.steenbreeknijmegen.nl  
de bastei

 **BINDKRACHT 10**  
WWW.BINDKRACHT10.NL

TALIS



# E. Intensieve communicatie + positieve tone of voice

woensdag 17 februari 2021 NIJMEGEN 3

**Bestrating houdt bij warm weer de hitte langer vast dan een stuk groen**



• Een woning in de wijk Heerboosch-Oud, voor (links) en na (rechts) Operatie Steenbreek. ©: J. van der Meulen

## Al 400.000 stoeptegels door planten en bloemen vervangen

**Te heet, te droog, te laag:** het weer wordt extremer en in die steden staat het bij de hitte langer vast dan een stuk groen. De gemeente Nijmegen wil daarom verder met Operatie Steenbreek, het project om stoeptegels en straatbestrating te vervangen door groen.

**Maarten Rieth Nijmegen**

In drie jaar tijd zijn ruim 400.000 tegels weggehaald en vervangen door gras, bomen, planten en bloemen. Daarmee is de diversiteit van 200.000 tegels per jaar ruimhalve overtroffen.

De campagne is in 2018 begonnen en later verlegd tot en met 2020, om de verspreiding te vergroten. Dat is nodig omdat bestrating bij warm weer de hitte langer vasthoudt dan stukken groen. Bij regen spoelt het water via de bestrating weg naar het riool, terwijl het beter is als het de bodem insakt. Meer groen drukt ook bij aan de biodiversiteit in Nijmegen, planten en bloemen trekken bijvoorbeeld insecten aan. "Steenbreek" richt zich vooral op de openbare ruimte als op schoolpleinen en parkeerplaatsen. "Operatie raamaakt is natuurlijk het meest aan", zegt projectleider Ingrid Kerkhof van De Bastei. "Als de gemeente een yotie groen maakt, gaan locaties duizenden tegels eraf."

**Snelfresultaat**  
Tuch is Operatie Steenbreek ook gericht op particulieren. "Met een paar kleine ingrepen kun je een volledig betegeld tuintje al een stuk groener maken. Daar geven we tips over en daar helpen we mensen bij. Met wettelijke instelling bezichtigers gaan we aan de slag in woningen, wijken waar mensen met een laag inkomen wonen."  
"Met het project moet ook voorkeuren worden dat er een bestrating in tuinen bijkomt. "We willen in gesprek met particuliere wijkwachten die in Nijmegen-Noord al een yotie overzetten. Zij overwegen voorbeelden, om mee te zijn als ze een uitgangspunt meerderen."

**Resultaat Operatie Steenbreek 2018-2020**



**Kerkhof roept het bijhouden**  
dat er afgelopen jaar bijna 400.000 tegels in Nijmegen zijn gelicht. "Een aantal projecten hebben we immers vanwege corona moeten stopzetten, die kans is dit jaar hopelijk alsnog aan bod." In de Gidskamp komt de eerste grote Steenbreek-wijk van dit jaar. In de pie en toe straat gaan 7500 tegels eraf. De gemeente Nijmegen heeft nu en men het einde van dit jaar gefinancierd voor Operatie Steenbreek. De Bastei hoopt op voortzetting van het project. Volgens Kerkhof ligt er nog voldoende samen te wachten om weggehaald te worden. "Het project is succesvol, we hebben aantekeningen en een netwerk opgebouwd met instanties waarmee we samenwerken. We kunnen nu door."

**Wethouder enthousiast**  
Wethouder Harriet Tienema is daar ook voorstander van. "Operatie Steenbreek is mijn favoriete campagne omdat ze elk jaar iets nieuws vertoont dat erbij komt", zegt ze. "Het is een succes en het lang niet uitgewerkt. Wat is opgebouwd, moet je vasthouden. Het is mijn ambitie dat Steenbreek doorgaat. Daar zal ik me bij de nieuwe begroting hand voor maken."

**Als de gemeente een plein groen maakt, gaan duizenden tegels eraf**  
- Ingrid Kerkhof, De Bastei



• Deze parkeerplaats (foto links) naast het oude belastingkantoor is ongetoerd tot een tuin (foto rechts). ©: J. van der Meulen



## Operatie Steenbreek organiseert gratis tuinadviesweken



**Data en voorwaarden tuinadvies**  
12 t/m 23 april (week 15 en 16) - 10x gratis tuinadvies  
31 mei t/m 11 juni (week 22 en 23) - 10x gratis tuinadvies.  
Voorwaarden om in aanmerking te komen voor gratis tuinadvies:  
• Minimaal 60 procent van de tuin wordt groen.  
• In geval van een nieuwe tuin: voor minimaal 60 procent met groen aanleggen. NB: bij een hele kleine tuin kan afgeweken worden van dit percentage.  
• Graag een foto van de tuin vóórdat de stenen eruit zijn en nádat het nieuwe groen is aangeplant.  
23 en 24 april - tegelophaaldagen  
Dar in het Willemskwartier.  
Info: [www.dar.nl](http://www.dar.nl)

**De tuinadviesweken van Operatie Steenbreek Nijmegen gaan binnenkort van start. Twintig inwoners van Nijmegen kunnen dan gratis advies krijgen over het vergroenen van hun tuin. Ook kunnen ze zo'n advies, samen met hun burens, aanvragen voor een plein of hun straat. Aan het gratis Steenbreek tuinadvies zijn wel voorwaarden verbonden.**

**Gratis tuinadvies en tegelgats ophalen**  
Vaak willen mensen wel vergroenen, maar weten ze niet hoe of vinden ze het te veel gedoe. Om ze op weg te helpen zijn de gratis tuinadviesweken in het leven geroepen. Professioneel tuinontwerper Sijtske van der Kooij van ontwerp-bureau StALa en Ine Voets van advies- en tuinontwerpbureau INVO geven dan gratis tuinadvies aan in totaal twintig Nijmeegse huishoudens. Beide tuinadviseurs werken sinds 2019 ook voor Operatie Steenbreek en hebben al heel wat participeren in Nijmegen op weg geholpen naar een groene tuin.

**Tegelophaaldagen**  
Dit voorjaar organiseert Operatie Steenbreek in samenwerking met Dar op proef twee tegelophaaldagen in een aantal wijken, waaronder het Willemskwartier. Na aanmelding op [www.dar.nl](http://www.dar.nl) komt Dar op 23 en 24 april tegels, die plaats maken voor GROEN, gratis ophalen. Bijkt dit een succes, dan volgen in het najaar andere wijken. Zo werken we samen aan een groene stad! Ultraard houden de mensen van Operatie Steenbreek en Dar zich in coronatijd aan de RVM-richtlijnen.

**Operatie Steenbreek inschakelen**  
Ga je stenen verwijderen of heb je een nieuwe tuin die je wilt omvormen tot een groene oase? Aansluiten voor het tuinteams kan via [www.steenbreeknijmegen.nl](http://www.steenbreeknijmegen.nl). Wil je tuintegels laten ophalen en lukt dat niet op de tegelophaaldagen van Dar? Stuur een bericht naar [netwerk.steenbreek@debastei.nl](mailto:netwerk.steenbreek@debastei.nl)

**Tuinadviseurs Operatie Steenbreek**  
Meer informatie over tuinadviseurs Sijtske van der Kooij en Ine Voets is te vinden op hun websites. Sijtske van der Kooij benist Ontwerpbureau StALa: [www.ontwerpbuurostala.nl](http://www.ontwerpbuurostala.nl) en Ine Voets adviseert op tuinoontwerpbureau INVO: [www.invo-nijmegen.com](http://www.invo-nijmegen.com)

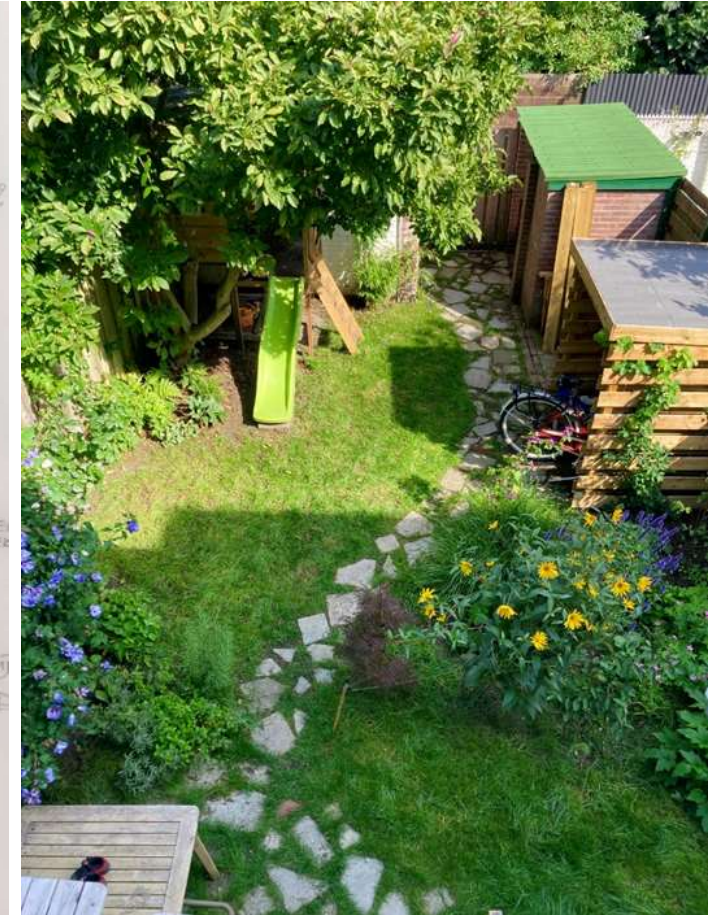




## Wat kun jij doen?



# Vergroenen tuinen









## Klimaatadaptieve tuin →



- Maximaal 40% grijs
- Minimaal 60% groen



## Aanleggen geveltuintjes







## Openbare ruimte: aan de slag met de buren

→ [Mijnwijkplan.nl](https://mijnwijkplan.nl)





▲ Robin Kop (links) en Ingrid Kerkvliet van Operatie Steenbreek meten de temperatuur van bestrating, planten en onbedekte aarde op de Hoogstraat in Nijmegen. © DG

## Op 'hitte-excursie' in de Nijmeegse binnenstad: 10 graden verschil tussen stenen en groen

NIJMEGEN - Tegels eruit, groen erin. Het is een van de motto's om hittestress tegen te gaan. Maar werkt het echt? We nemen de proef op de som.

Maarten Reith 26-08-22, 15:59

## Helpt vergroenen?

- Ja
- Vangt regenwater op
- Boom = airco
- Gevelgroen werkt ook
- Positief: bomenplan gemeente



## Vergroen je dak!





## Afkoppelen

- Doel: regenwater in de tuin i.p.v. riool
- Afkoppel doe-dagen i.s.m. Lentekracht of
- M.b.v. subsidie gemeente
- Vraag toestemming aan verhuurder!







## Kies goed groen!

- Koop gifvrij groen!
- Koop inheems!
- Plant in het najaar! (vergeten plantseizoen)
- Maak je tuin NIET winterklaar!
- Volg een cursus (IVN)
- Kijk naar en leer van de natuur



## Meer Bomen Nu



25 februari **uitdeelactie:**  
gratis jonge boompjes en struikjes!

**Wanneer** zaterdag 25 februari  
**Tijd** tussen 10.00 en 13.00 uur  
**Waar** Ligusterstraat 19, Nijmegen  
**Interesse?** Meld je aan via:



Wees er snel bij, want OP = OP!



Dit is een actie van Meer Bomen Nu,  
Talis en Operatie Steenbreek Nijmegen  
Meer informatie [www.meerbomen.nu](http://www.meerbomen.nu)





## Kortom, wat kun jij doen:

- Vergroen je tuin en dak
- Leg een geveltuin aan
- Koppel regenpijp(en) af
- Kies voor gifvrij en inheems groen
- Aan de slag met de burens
- Leer van de natuur
- Inspireer, ambassadeur
  
- Wees mild
- Geniet 😊





# Bedankt! (en aan de slag)

